

УДК 351.74:069.32(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-4-4>**Казаков Геннадій Ігорович**

кандидат історичних наук,

докторант кафедри публічного управління і проєктного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології

Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»

ORCID: 0000-0002-2860-9892

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ІНДУСТРІЙ З МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

У статті досліджено особливості фінансування культурних індустрій в Україні за рахунок місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. Актуальність теми зумовлена тим, що культура залишається важливим чинником збереження ментального здоров'я населення, національної ідентичності та соціальної стійкості суспільства. Водночас через військові виклики і перерозподіл державних фінансових ресурсів на потреби оборони саме місцеві бюджети виступають головним стабілізуючим джерелом підтримки культурної сфери.

У роботі здійснено аналіз сучасного стану фінансування культури на місцевому рівні, виявлено основні тенденції, проблеми та можливості підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів. Під час дослідження застосовано аналітичний, порівняльно-історичний, статистичний та системно-структурний методи, що дозволило комплексно оцінити роль місцевих бюджетів у забезпеченні життєздатності культурних інституцій у кризових умовах.

Встановлена частка видатків, яка виділяється на місцевому рівні на культурний сектор. Відзначено, що велика частка видатків місцевих бюджетів спрямовується на утримання комунальних закладів культури, оплату праці працівників та енергозабезпечення, тоді як фінансування культурно-інноваційних проєктів, креативних стартапів і програм розвитку культурних індустрій є мінімальним.

Обґрунтовано необхідність запровадження нових підходів до бюджетного планування, що передбачають розширення партнерства між органами місцевого самоврядування, бізнесом та громадським сектором. Запропоновано механізми залучення приватного капіталу, інвестиційних фондів і міжнародних грантових програм для посилення фінансової стійкості культурної сфери. Реалізація таких підходів сприятиме підвищенню ефективності використання місцевих бюджетів, розвитку інноваційного потенціалу культурних інституцій, а також забезпеченню сталого функціонування культурних індустрій навіть за умов воєнного стану.

Ключові слова: культурні індустрії, місцеві бюджети, децентралізація, воєнний стан, органи місцевого самоврядування.

Kazakov H. I. Features of financing cultural industries from local budgets in conditions of martial arts: management aspect

The article examines the features of financing cultural industries in Ukraine from local budgets under martial law. The relevance of the topic is due to the fact that culture remains an important factor in preserving the mental health of the population, national identity and social stability of society. At the same time, due to military challenges and the redistribution of state financial resources for defense needs, local budgets are the main stabilizing source of support for the cultural sphere.

The paper analyzes the current state of financing culture at the local level, identifies the main trends, problems and opportunities for increasing the efficiency of using budget resources. The study used analytical, comparative-historical, statistical and system-structural methods, which allowed for a comprehensive assessment of the role of local budgets in ensuring the viability of cultural institutions in crisis conditions.

The share of expenditures allocated at the local level to the cultural sector was established. It is noted that the overwhelming share of local budget expenditures is directed to the maintenance of municipal cultural institutions, employee salaries and energy supply, while funding for cultural and innovative projects, creative startups and programs for the development of cultural industries is minimal.

© Казаков Г. І., 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

The need to introduce new approaches to budget planning is substantiated, which provide for the expansion of partnerships between local governments, business and the public sector. Mechanisms for attracting private capital, investment funds and international grant programs are proposed to strengthen the financial sustainability of the cultural sphere. The implementation of such approaches will contribute to increasing the efficiency of using local budgets, developing the innovative potential of cultural institutions, as well as ensuring the sustainable functioning of cultural industries even under martial law.

Key words: *cultural industries, local budgets, decentralization, martial law, local governments.*

Вступ. Нині в Україні спостерігається сплеск культурних індустрій, адже культура залишається тим чинником, який сприяє збереженню ментального здоров'я українців, окресленню національної ідентичності, є певним показником стабільності. Паралельно активний розвиток української культури та інтересу до неї є результатом заборони культурного продукту держави-агресора, яка тривалий час домінувала в українському просторі. Завдяки цьому відбулося посилення внутрішнього культурного виробництва, спостерігається підтримка національного контенту з боку широких мас та формування нових культурних практик у громадах. При цьому, попри активний розвиток культури та появи значного масиву українського культурного продукту в кіно, музиці, літературі, питання фінансового забезпечення культурного ринку залишається невирішеним. Основним джерелом фінансування культурної діяльності продовжує фігурувати приватний капітал. Державні та місцеві кошти через військові потреби в перші роки війни суттєво скоротилися. Водночас саме місцеві бюджети залишаються стабільним і системним інструментом фінансування культурної сфери. Вони забезпечують утримання мережі закладів культури, мистецьких шкіл, бібліотек, музеїв, театрів, а також реалізацію місцевих програм розвитку культурних індустрій. Виходячи із зазначеного, вивчення ролі місцевих бюджетів у фінансуванні культури в умовах воєнного стану дає змогу проаналізувати основні культурні сфери, які фінансуються з місцевих бюджетів, та визначити шляхи удосконалення поданого процесу в умовах війни.

Мета дослідження – охарактеризувати реальний стан фінансування культурних індустрій за кошти місцевих бюджетів та визначити основні тенденції, проблеми й можливості підвищення ефективності управління бюджет-

ними ресурсами у сфері культури в умовах воєнного стану.

Матеріали та методи. Місцеві бюджети як джерело розвитку регіонів та їх самостійності вивчали І. Цимбалюк, Н. Павліха, О. Корнелюк [1], Г. Скрипник, В. Якименко [2], А. Єрьоменко [3]. При цьому дослідники розглядають питання з економічної точки зору. Те саме стосується і вивчення використання місцевих бюджетів для розвитку сектору культури, здійснене Л. Мороз [4]. З точки зору публічного управління проблематика фінансування культурних індустрій за рахунок місцевих бюджетів нині не порушувалася.

Під час написання статті ми насамперед спиралися на аналітичні звіти [5; 6], які стосуються фінансування культури та мистецтва з місцевих бюджетів, останній з яких було представлено у жовтні 2025 р. та який охоплює хронологічно останні роки.

У дослідженні використано комплекс взаємопов'язаних методів, що забезпечили системний аналіз досліджуваної тематики в умовах воєнного стану. Застосовано аналітичний метод для узагальнення наукових підходів до вивчення ролі місцевих бюджетів у розвитку культурної сфери. Порівняльно-історичний метод дозволив простежити динаміку фінансування культури у довоєнний і воєнний періоди, визначити зміни у структурі бюджетних видатків та тенденції трансформації підходів до підтримки культурних індустрій. Статистичний метод використано для опрацювання кількісних даних, які містяться у аналітичних звітах, що дало змогу проаналізувати обсяги фінансування, визначити співвідношення між державними й місцевими видатками та виявити тенденції скорочення або зростання підтримки культури.

Результати. Місцеві бюджети постають важливим елементом фінансової системи України, оскільки забезпечують автономність

громад у визначенні пріоритетів розвитку. Відповідно до статті 2 пункту 34 Бюджетного кодексу України місцевими бюджетами вважаються «бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування» [7]. Основне призначення місцевих бюджетів, як указують дослідники, полягає у забезпеченні фінансової спроможності органів місцевого самоврядування та створенні умов для реалізації соціально-економічних програм на відповідній території. Структура місцевих бюджетів охоплює два основні складники – доходну та видаткову частини. Доходи формуються за рахунок податкових надходжень, дотацій і субвенцій з державного бюджету, а також інших джерел, передбачених чинним законодавством [1].

Л. Мороз наголошує, що, за даними ЮНЕСКО, публічне фінансування культурних індустрій має тенденцію до скорочення у всьому світі. Зростання мілітаризації економік, концентрація бюджетних ресурсів на пріоритетні сфери безпеки, оборони, енергетики та вирішення кліматичних викликів обмежує можливості держави для підтримки культурного сектору. У таких умовах культура отримує фінансування переважно лише тоді, коли її програми інтегруються у політичний мейнстрим та пов'язані з пріоритетами соціальної стабільності й національної безпеки. Це підкреслює потребу у формуванні більш адаптивних моделей фінансування, які дозволяють культурі залишатися значущою частиною суспільного життя навіть у кризові періоди.

В умовах воєнного стану культурна сфера України опиняється у своєрідному прокрустовому ложі. З одного боку, ідеологічний та національно-визвольний характер війни формує значний попит на нові культурні політики. З іншого боку, будь-які публічні видатки на культуру під час воєнного часу часто сприймаються як «непотрібна розкіш» і стають предметом суспільної критики [4].

Подана ситуація демонструє, що війна одночасно формує нові можливості та накладає обмеження на розвиток культурного сектору. Вона стимулює появу програм з високим соціальним і національним ефектом, водночас загострює конкуренцію за обмежені фінансові

ресурси між культурною сферою та іншими критично важливими напрямками економіки і безпеки. У цьому контексті особливої ваги набуває здатність територіальних громад до автономного планування видатків та гнучкого управління ресурсами, що дозволяє забезпечувати підтримку культурних ініціатив навіть за мінімального державного фінансування.

Останніми роками ОМС отримали розширені повноваження та збільшені бюджетні надходження, що дало їм можливість більш гнучко та цілеспрямовано спрямовувати кошти на потреби територіальних громад. Проте у сфері культури процес адаптації до нових умов виявився більш тривалим. До проведення реформи децентралізації уряд компенсував недостатній рівень фінансування місцевих бюджетів через міжбюджетні трансферти, що покривали видатки на культуру, освіту та охорону здоров'я. Такий підхід забезпечував мінімальне утримання закладів, але не стимулював їхню ефективність та розвиток послуг для населення.

У 2020 р. Мінкультури започаткувало реформу фінансування культурної сфери на регіональному рівні, яка передбачає принципово новий підхід: замість простого утримання закладів культури фінансування прив'язується до конкретних культурних послуг, що надаються громадянам. Заробітна плата працівників закладів стала залежати від показників ефективності та обсягу наданих послуг, що сприяє підвищенню якості культурного обслуговування, стимулює розвиток культурних програм і дозволяє місцевим громадам більш раціонально використовувати бюджетні ресурси [4].

Цей підхід має особливе значення в умовах воєнного стану, коли обмежені фінансові ресурси вимагають пріоритетного спрямування коштів на проекти з високим соціальним і культурним ефектом. Реформа дозволяє не лише зберігати робочі місця у культурній сфері, а і стимулювати розвиток культурних індустрій, підтримувати культурні ініціативи громад та забезпечувати безперервний доступ населення до культурних послуг навіть за кризових умов.

Найбільш успішні світові кейси в питаннях прибутковості культурних індустрій вклю-

чають той фактор, що індустрії отримують значну підтримку від державних та місцевих органів влади як на законодавчому та регуляторному рівнях через створення нормативно-правової бази, захист авторських прав та регулювання креативного сектору, так і за рахунок різних форм фінансування. Однак війна зумовила перерозподіл видатків, особливо державних, свідченням чого є нерівномірна частка культурного сектору в загальному бюджеті країни останніми роками, що продемонстровано на рис. 1. Так, якщо до 2022 р. частка, виділена на культурні індустрії з державного бюджету, сягала 0,35% у 2020 р. та 0,48% у 2021 р. від загальної суми державного бюджету України, то починаючи з 2022 р. вона щорічно зменшується.

В цих умовах головним джерелом фінансування культурних індустрій стає місцева влада. Так, згідно з даними шведсько-української програми Polaris «Підтримка багаторівневого врядування в Україні», тоді як державний бюджет демонструє коливання, місцеві бюджети в останні 5 років залишаються порівняно стабільними [9]. Результатом цього є утримання протягом останніх років приблизно 3% частки місцевих розходів саме на культурні індустрії (рис. 2) [5].

Відзначимо, що це є середній показник по Україні, і звісно, витрати органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) на культурний сектор різнитимуться залежно від віддаленості фронту. Також подібна стабільність у відсотковому співвідношенні не означає однакову

Рис. 1. Частка державного бюджету, спрямована на фінансування культурних індустрій [6; 8]

Рис. 2. Відсоток місцевих бюджетів, виділений на культурні індустрії (середній по країні) [6; 8]

фінансову підтримку культурних індустрій регіонів, адже є поняття інфляції, як результат можемо припустити навіть поступове зменшення у підтримці культурних індустрій. Зокрема, якщо на культурний сектор у 2021 р. було витрачено 610 млн доларів США, то у 2022 р. – 453 млн доларів [10]. У гривневому еквіваленті цей показник є вищим, адже з початком війни відбувся різкий скачок курсу долара, проте все одно, якщо брати до уваги довоєнний період, то станом на 2023 р. обсяги фінансування сектору за рахунок місцевих бюджетів скоротилися на 12,09% у доларовому еквіваленті та 25,82% у гривневому [6].

Аналітична доповідь, представлена у жовтні 2025 р., дозволяє відзначити, що у 2024 р. ситуація змінилася на користь зростання фінансового вкладу у культурні індустрії. Зокрема, О. Лях наголосив, що у 2024 р. на сектор культури місцеві влади виділили на 42 млн грн більше ніж у 2021 р. [5]. Тобто, незважаючи на загальні економічні та військові виклики, місцеві бюджети змогли відновити частину видатків на культурну сферу, демонструючи тенденцію до поступового збільшення підтримки культурних індустрій. Це свідчить про усвідомлення місцевими органами стратегічної ролі культури у житті громад, зміцненні національної ідентичності та підтримці культурного сектору загалом.

Проте дані останнього звіту демонструють, що місцеві бюджети здебільшого спрямовані на утримання культурної галузі (мова про комунальні заклади: будинки культури, творчі школи, комунальні музеї, бібліотеки, архіви тощо), а не на її розвиток. Так, 72–78% витрат регіонів, спрямованих на культурні індустрії, йдуть на виплати заробітних плат та закупівлю товарів та послуг [11]. Проблемним залишається те, що середня заробітна плата штатних працівників у культурних сферах залишається суттєво нижчою від середньо-економічного показника. Працівники творчих індустрій отримують у середньому на 25% менше, ніж працівники по країні загалом. Така ситуація відображає структурні особливості фінансування культурної сфери та обмеженість ресурсів місцевих бюджетів, які здебільшого покривають утримання закладів культури, а

не стимулюють розвиток їхньої діяльності чи підвищення ефективності персоналу.

Культурна галузь нині є єдиною сферою, де спостерігається заборгованість із виплати заробітної плати. Подібна тенденція свідчить про низький пріоритет фінансування культури в умовах економічної та воєнної кризи та про обмеженість коштів у місцевих бюджетах, особливо у громадах, що перебувають у прифронтових або постраждалих від бойових дій територіях. Низький рівень оплати праці негативно впливає на мотивацію персоналу, якість надання культурних послуг та здатність закладів залучати і утримувати кваліфікованих фахівців, що безпосередньо позначається на ефективності індустрій. Перша заступниця Міністра культури та стратегічних комунікацій Г. Григоренко наголошує, що наявність подібних проблем є свідченням того, що культурний сектор є «заледве дихаючим» [5] і потребує реформування, скорочення нерентабельних закладів або ж формування нових підходів до фінансування. На нашу думку, такі підходи дійсно мають місце. Приклад оренди МКСК у Києві є яскравим кейсом, що держава (ОМС) може заробляти на культурних установах, що перебувають у її підпорядкуванні, віддаючи їх в оренду, при цьому зберігаючи остаточний контроль. Але питанням є те, чи знайдуться охочі інвестувати у регіональні заклади. При цьому вважаємо, що масове закриття культурних установ негативно позначиться на всій індустрії.

Недостатній рівень заробітної плати також обмежує можливості розвитку нових культурних ініціатив, інноваційних проєктів та програм модернізації закладів культури, що уповільнює інтеграцію культурної сфери у креативну економіку та соціально-економічний розвиток територіальних громад. В умовах воєнного стану подана проблема набуває особливої значущості, оскільки культура виступає не лише як засіб збереження національної ідентичності, а й як чинник психологічної стабільності населення та соціальної згуртованості громад.

Ще однією проблемою є те, що ОМС виділяють кошти на будинки культури (32–36% видатків), музеї та бібліотеки (близько 30%

видатків). Такі сектори, як кіно, музика, питання модернізації об'єктів культурної інфраструктури, організація культурних подій, практично не отримують фінансування з місцевих бюджетів. Подані сектори мають шукати зовнішніх інвесторів, що у регіонах негативно впливає на їхній розвиток. Недарма якщо для прикладу взяти музичну індустрію, то вона розвивається переважно у Києві, Львові та Івано-Франківську, де зовнішні інвестори не бояться вкладатися, враховуючи потенційну окупність та кращу безпекову ситуацію. Як результат, культура в регіонах поступово занепадає. І навіть ті сектори, які отримують підтримку з боку місцевої влади, покривають розходи тільки на утримання будівлі, комунальні послуги та заробітну плату. Так, у звіті опитування територіальних громад, проведеному Українським інститутом книги, вказано, що у 2024 р. 57,86% громад не виділяло кошти на закупівлю нових книг проти 56,29% у 2023 р. Спостерігаємо поступове зменшення витрат у цій сфері. У результаті чого бібліотеки оновлюють асортимент лише за рахунок приватних пожертв.

На 2025 р. у плані не оновлювати асортимент у 53,29% громад [12], що є кращим показником, проте на завершення року, коли аналізуватиметься фактичне виконання плану, він може зрости.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що місцеві бюджети залишаються головним і найбільш стабільним джерелом фінансування культурних індустрій України в умовах воєнного стану. Попри суттєве скорочення державних видатків на культуру, саме фінансова спроможність органів місцевого самоврядування забезпечує мінімально необхідний рівень функціонування комунальних закладів культури та підтримку базових культурних послуг. Разом із тим виявлено, що структура видатків має переважно утримувальний характер: понад дві третини коштів спрямовуються на оплату праці та комунальні послуги, тоді як частка ресурсів, призначених для розвитку, модернізації або підтримки інноваційних культурних проєктів, залишається незначною. Проблема є і те, що розвиткові сектори практично не отримують підтримки

з місцевих бюджетів і вимушені шукати приватні або грантові ресурси. Як наслідок, культурна активність зосереджується переважно у великих містах, тоді як у регіонах спостерігається занепад локальних культурних практик. Здійснений аналіз також дозволяє засвідчити, що коштів, які виділяються на культурний сектор, бракує і вони не дають можливості перекрити потреби культурних індустрій, а тим паче сприяти їх розвитку.

В умовах війни закрити проблемні питання не є можливим і за рахунок державного бюджету. При цьому масове закриття культурних установ вважаємо нерентабельним з позиції розвитку культурних індустрій у країні та перетворення їх на вагомий інструмент національної економіки. Тому в нинішній ситуації насамперед пропонуємо ОМС сприяти залученню зовнішнього капіталу за рахунок приватного сектору, міжнародних донорських організацій та грантових програм. Такі заходи дозволяють зменшити фінансове навантаження на місцеві бюджети та створюють умови для реалізації інноваційних культурних проєктів. Зокрема, одним із дієвих інструментів є оренда приміщень закладів культури для комерційних, освітніх чи соціально-культурних ініціатив, що дозволяє одночасно зберегти контроль за об'єктом, генерувати додаткові надходження та підтримувати діяльність установ.

Другим кроком доречно розробити стимулюючі механізми для інвестування у місцеву культуру приватного капіталу за рахунок популяризації окремих секторів, податкових пільг та інших фінансових заохочень. Зокрема, це можуть бути пільги для бізнесу, який інвестує у модернізацію інфраструктури закладів культури, підтримку культурних подій, виробництво локального культурного продукту або розвиток культурних стартапів у сфері кіно, музики, театру тощо.

Реалізація таких підходів: 1) створить умови для підтримки сектору культури; 2) частково перекриє питання виплати заробітної плати, адже приватні особи, наймаючи працівників, платитимуть їм заробітну плату (або певну її частину); 3) сприятиме додатковим надходженням до місцевих бюджетів, які можуть

бути використані для покриття витрат щодо інших питань культурної сфери. Окрім того, розвиток тих самих культурних майданчиків сприятиме, для прикладу, залученню артистів до регіонів, додавання населених пунктів у їхні концертні тури тощо.

Що стосується самого фінансування культурного сектору з місцевих бюджетів, то для покращення пропонуємо вжити таких кроків, як:

- оптимізація бюджетного планування. Забезпечити адаптивне середньострокове планування з можливістю оперативного перерозподілу коштів між пріоритетними напрямками культури залежно від актуальних потреб та умов воєнного стану;

- підвищення прозорості та контролю. Встановити чіткі механізми моніторингу та аудиту фінансування культурних ініціатив, застосовуючи сучасні цифрові платформи для звітності про витрати;

- інтеграція культури у соціально-економічний розвиток. Планувати культурні програми так, щоб вони сприяли економічному розвитку громади, зокрема через туризм, кре-

ативні індустрії та локальні фестивалі, а також залучати громаду до визначення пріоритетів витрат;

- підвищення ефективності використання ресурсів. Впровадити систему оцінки ефективності витрат на культурні заходи та заохочувати об'єднання культурних установ для спільного використання ресурсів, техніки та персоналу.

Як результат, комплексна реалізація запропонованих заходів дозволить забезпечити стійкість та розвиток культурного сектору в умовах воєнного стану, оптимізувати використання місцевих бюджетів, що сприятиме не лише збереженню наявних установ, а й розвитку інноваційних культурних проєктів та формуванню нових джерел доходів для місцевих громад.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у більш детальному вивченні діяльності ОМС у розвитку культурних індустрій на місцях та розробки шляхів удосконалення їхньої діяльності для максимально ефективного розвитку культурного сектору економіки.

Література

1. Цимбалюк І., Павліха Н., Корнелюк О. Місцеві бюджети як основа фінансової самостійності та конкурентоспроможності територій. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-107>.
2. Скрипник Г., Якименко В. Місцеві бюджети: сучасний стан та особливості формування. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-155>.
3. Єрмоєнко А.О. Місцеві бюджети у системі фінансового забезпечення територіальних громад. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 57. С. 132–137.
4. Мороз Л. Дорогою ціною: як держава фінансує культуру під час війни. URL: <https://ants.org.ua/dorogoyu-czinoyu-yak-derzhava-finansu%D1%94-kulturu-pid-chas-vijni/> (дата звернення: 22.10.2025).
5. Стан фінансування культури та мистецтва з місцевих бюджетів 2023–2024: основні тенденції. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=h5PeDL46DEE> (дата звернення: 18.10.2025).
6. Фінансування культури та мистецтва з місцевих бюджетів: аналітичний звіт. URL: <https://decentralization.ua/news/16936> (дата звернення: 21.10.2025).
7. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 21.10.2025).
8. Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 293-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-p#Text> (дата звернення: 30.10.2025).
9. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2024 рік. URL: <https://decentralization.ua/news/19387> (дата звернення: 16.10.2025).
10. Дорогою ціною: як держава фінансує культуру під час війни. URL: <https://ants.org.ua/dorogoyu-czinoyu-yak-derzhava-finansu%D1%94-kulturu-pid-chas-vijni/> (дата звернення: 21.10.2025).
11. Більшість видатків, які держава спрямовувала на культуру впродовж 2023–2024 років, витрачалася на виплату заробітної плати працівникам галузі. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4045214-bilsist-vidatkiv-na-kulturu-jde-na-zarplati-pracivnikiv-galuzi.html> (дата звернення: 21.10.2025).

12. Закупівлі книжок для місцевих бібліотек у 2024 році та плани на 2025 рік : Звіт про опитування територіальних громад. URL: https://drive.google.com/file/d/1UeIB7u-Ez62YPbxcjc_tI4FRj1ijmGBI/view (дата звернення: 21.10.2025).

References

1. Tsymbaliuk, I., Pavlikha, N., Korneliuk, O. (2023). Mistsevi biudzhety yak osnova finansovoi samosti-nosti ta konkurentospromozhnosti terytorii [Local budgets as the basis of financial independence and competitiveness of territories]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-107> [in Ukrainian].
2. Skrypnyk, H., Yakymenko, V. (2024). Mistsevi biudzhety: suchasnyi stan ta osoblyvosti formuvannya [Local budgets: current state and features of formation]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-155> [in Ukrainian].
3. Yeromenko, A.O. (2023). Mistsevi biudzhety u systemi finansovoho zabezpechennia terytorial-nykh hromad [Local budgets in the system of financial support of territorial communities]. *Ekonomich-nyi visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, 57, 132–137. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-57-132-137> [in Ukrainian].
4. Moroz, L. (2023). Dorohoiu tsinoiu: yak derzhava finansue kulturu pid chas viiny [At a high price: how the state finances the culture during war]. *ants.org.ua*. Retrieved from: <https://ants.org.ua/dorogoyu-czinoiu-yak-derzhava-finansu%D1%94-kulturu-pid-chas-vijni/> [in Ukrainian].
5. Stan finansuvannya kultury ta mystetstva z mistsevykh biudzhetyv 2023–2024: osnovni tendentsii (2025). [The state of financing of culture and art from local budgets 2023–2024: main trends]. *YouTube*. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=h5PeDL46DEE> [in Ukrainian].
6. Finansuvannya kultury ta mystetstva z mistsevykh biudzhetyv: analitychnyi zvit (2023). [Financ- ing of culture and art from local budgets: analytical report]. *decentralization.ua*. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/16936> [in Ukrainian].
7. Biudzhetni kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI (2025). [Budget Code of Ukraine: Code of Ukraine dated 08.07.2010 No. 2456-VI]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
8. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku kultury v Ukraini na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsi- inoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2027 rokakh: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.03.2025 № 293-r. (2025). [About approval of the Strategy for the Development of Culture in Ukraine for the period until 2030 and approval of the operational plan of measures for its implementation in 2025–2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 28.03.2025 No. 293-p.]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-p#Text> [in Ukrainian].
9. Analiz vykonannya mistsevykh biudzhetyv za 2024 rik (2025). [Analysis of the implementation of local budgets for 2024]. *decentralization.ua*. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/19387> [in Ukrainian].
10. Dorohoiu tsinoiu: yak derzhava finansue kulturu pid chas viiny (2023). [At a high price: how the state finances the culture during war]. *ants.org.ua*. Retrieved from: <https://ants.org.ua/dorogoyu-czinoiu-yak-derzhava-finansu%D1%94-kulturu-pid-chas-vijni/> [in Ukrainian].
11. Bilshist vydatkiv, yaki derzhava spriamovuvala na kulturu vprodovzh 2023–2024 rokiv, vytrachalas na vyplatu zarobitnoi platy pratsivnykam haluzi (2025) [Most of the state's expenditures on culture in 2023–2024 were spent on paying salaries to industry employees]. *Ukrinform*. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4045214-bilsist-vidatkiv-na-kulturu-jde-na-zarplati-pracivnikov-galuzi.html> [in Ukrainian].
12. Zakupivli knyzhok dlia mistsevykh bibliotek u 2024 rotsi ta plany na 2025 rik: Zvit pro opytuvannya terytorialnykh hromad (2025). [Book purchases for local libraries in 2024 and plans for 2025: Report on the survey of territorial communities]. Retrieved from: https://drive.google.com/file/d/1UeIB7u-Ez62YPbxcjc_tI4FRj1ijmGBI/view [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 30.10.2025

Дата прийняття статті: 24.11.2025

Опубліковано: 26.12.2025